

Länstyrelsen
Örebro län

Michael Andersson
Direkt: 019-19 35 60
michael.andersson@t.lst.se
Fax: 019-19 30 10

BESLUT
2006-12-08

Dnr: 5112-09749-1999

Enligt sändlista

Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Hur man överklagar
3. Konsekvensanalys
4. Skötselplan

Länstyrelsens i Örebro län beslut med föreskrifter vid bildande av naturreservatet Dunderklintarna i Lekebergs och Örebro kommuner

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länstyrelsen fastigheterna Svenshyttan 2:11, Älgkärr 1:8, del av Älgkärr 1:4, 3:3, 2:2, del av Torptjärn 1:1 (under fastighetsreglering till Älgkärr 1:8), del av Nyhyttan 1:11, del av Hidinge-Kvarntorp 1:3 i Lekebergs kommun och Arvaby 3:2, del av Arvaby 1:7 och del av Arvaby 2:11 (under fastighetsreglering till Arvaby 3:2) i Örebro kommun som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad beslutskarta och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Naturreservatets namn skall vara Dunderklintarna.

Syftet med reservatet

1) Bevara biologisk mångfald

Reservatet syftar till att bevara djur, växter och svampar som är knutna till de naturtyper som listas nedan, t ex tretåig hackspett, norsk näverlav, skogs-trappmossa, gränsticka och knärot.

2) Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer

Reservatet syftar till att bevara de naturmiljöer som listas i Natura 2000-bevarandeplanen för SE0240132 Dunderklintarna: 3160 dystrofa sjöar och småvatten, 7140 öppna och svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 9010 västlig taiga och 90D0 skogbevuxen myr.

3) Tillgodose behovet av områden för friluftslivet

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Utöver vad som följer av annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd, fälla enstaka träd samt att föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd eller träddelar,
2. bedriva täkt eller annan verksamhet som berör torvmarken eller förändrar områdets terrängformer eller dräneringsförhållanden,
3. uppföra byggnad eller annan anläggning,
4. anlägga väg eller stig eller anordna upplag,
5. dra fram mark- eller luftledning,
6. framföra motordrivet fordon,
7. uppföra nya jaktorn,
8. stödutfodra vilt.

Föreskriften enligt punkt 1 ska inte utgöra hinder mot normal trädsäkring av befintlig starkströmsledning respektive teleledning. Inte heller ska föreskrifterna enligt punkterna 3, 4, 5 och 6 innebära hinder mot underhåll av befintliga ledningar.

Föreskrifterna enligt punkterna 3 och 7 ovan ska inte utgöra hinder mot underhåll av befintliga jaktstugor, älgstorn och rågångar, inte heller mot underhåll av befintliga siktgator genom försiktig busk- och grenklippning.

Föreskriften enligt punkt 6 ska inte innebära hinder för uttransport av fällt vilt med skäldragare eller fyrhjulsmotorcykel, men då endast på fastmark där skador ej kan förväntas.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för förvaltaren eller den förvaltaren utser att utföra de åtgärder som fordras för reservatets vård och skötsel. Erforderliga skötselåtgärder kommer att fastställas i skötselplan.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas:

1. anläggning av parkeringsplats dimensionerad för 4-5 personbilar,
2. anläggning, utmärkning och underhåll av gångstig samt anläggande av rastplatser med eldstad längs denna,
3. uppsättning av informationstavla,
4. utmärkning av naturreservatets yttergränser
5. undersökningar av områdets djur- och växtliv samt av mark- och vattenförhållanden.

Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder, som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan, tillfaller förvaltaren.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Det är förbjudet att

1. bortföra eller skada döda träd eller träddelar,
2. göra upp eld, annat än på iordningställda platser.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det vidare förbjudet att:

3. bedriva insamling av mossor och lavar, samt svampar som växer på träd eller död ved,
4. bedriva insamling av insekter eller andra ryggradslösa djur.

Föreskrifterna enligt punkterna 1 och 2 ska inte hindra upprättandet av lägereld i samband med jakt, men då får inte grövre torrträd och lågor utnyttjas. Föreskriften enligt punkt 1 ska inte utgöra hinder mot normalt underhåll av befintlig starkströmsledning respektive teleledning.

BESLUT
2006-12-08

Dnr: 5112-09749-1999

Ovanstående föreskrifter ska inte hindra underhåll av befintlig väg.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för förvaltaren eller den förvaltaren utser att utföra de åtgärder som fordras för reservatets vård och skötsel. Erforderliga skötselåtgärder kommer att fastställas i skötselplan.

Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart, även om de överklagas.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 29 december 2006.

Motivet till föreskrifterna i avsnitt C är att förhindra skador på de värden som reservatet syftar till att bevara. Döda träd och träddeklar är livsviktiga växtunderlag för många av områdets skyddsvärda arter. En våldelig eller insamling av långsamt växande, skyddsvärda arter kan orsaka lokal utrotning.

Upplysningar om nyttjanderätter inom reservatsområdet

Fortum Distribution AB har ledningsrätter för starkström respektive tele som berör fastigheterna Torptjärn 1:1, Nyhyttan 1:11, Hidinge-Kvarnorp 1:3, Arvaby 1:7, 3:2 och 2:11 (under fastighetsreglering till 3:2).

Vid laga skiftet på Arvaby, (Lantmäteriet; akt 104, akt 163, Vintrosa sn) undantogs mark för en samfällig väg. Vägen finns i laga skifteskartan markerad längs sydöstra gränserna av det som idag är fastigheterna Arvaby 1:7, 3:2 och 2:11. Vad gäller Arvaby 2:11 saknas vägen i senare lantmäterihandlingar, varför mark för samfällig väg idag berör Arvaby 1:7 och 3:2. Deläggande fastigheter i samfälligheten är: Arvaby 1:2, 1:7, 1:8 och 3:1.

Fastigheten Nyhyttan 1:11 berördes av en fastighetsreglering 2001 (Lantmäteriet, akt 1814-82) då två skogsområden från Tovetorp 1:6 uppgick i Nyhyttan 1:11. På den tidigare delen av Tovetorp fanns sydöstra delen av Dammsjön. I denna del är fisket samfällt för Tovetorps skifteslag, som omfattar fastigheterna Tovetorp 1:6 och 1:7.

Upplysningar om annan lagstiftning som påverkar reservatsområdet

Terrängkörningslagen (1975:1313) begränsar allmänhetens rätt att färdas i skog och mark med motorfordon: ”Körning i terräng med motordrivna for-

don för annat ändamål än jordbruk och skogsbruk är förbjuden i hela landet”.

Arbetsföretag som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, omfattas av samrådspåikt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Anmälan för samråd ska lämnas minst sex veckor innan arbetet startar till Länsstyrelsen. Samrådspåikt gäller bl a underhåålsåtgärder i kraftledningsgata.

Fisket i reservatsområdet berörs av Förordningen (1994: 1716) om fisket vattenbruket och fiskerinäringen, 2 kap. §6 om föreskrifter för fiske, där det anges vilka redskap och fiskemetoder som är förbjudna, samt 2 kap. §16 om tillståndsplåikt vid utsättning av fisk och kråftor.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer Länsstyrelsen den till beslutet fogade skötselplanen för naturreservatet (bilaga 4).

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Dunderklintarna
Län:	Örebro län
Kommun:	Lekeberg
Församling:	Hidinge
Fastigheter:	Älgkärr 1:8, del av Älgkärr 1:4, 3:3, 2:2, Svenshyttan 2:11, del av Torptjärn 1:1, del av Nyhyttan 1:11, del av Hidinge-Kvarntorp 1:3, Arvaby 3:2, del av Arvaby 1:7 och del av 2:11 under fastighetsreglering till Arvaby 3:2.
Lågesbeskrivning:	20 km V om Örebro
Topografisk karta:	10E NO, 10E SO
Ekonomisk karta:	10E 4i, 4j, 5i, 5j
Naturgeografisk region:	Låglånta skogslandskapet norr om Limes Norrlandicus
Kulturgeografisk region:	Målardalens odlingsbygder
Areal:	181,8 ha varav 112,6 ha produktiv skogsmark, ca 60 hektar myr och ca 7 ha vatten
Markågarkategori:	Staten och enskilda personer

BESLUT
2006-12-08

Dnr: 5112-09749-1999

Nyttjanderätter:	Servitut till Fortum Distribution AB: starkströmsledning och telefonledning. Samfällad "väg å skogsskiftet" till deläggande fastigheter: Arvaby 1:2, 1:7, 1:8, 3:1. Samfällt fiske till Tovetorp 1:6 och 1:7, i den del av Dammsjön som tidigare tillhörde Tovetorp 1:6.
Objektsnr (RegDOS-id):	2002942
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Natura 2000-områdeskod:	SE0240132
Natura 2000-typ:	SCI
Natura 2000-habitat:	3160 dystrofa sjöar och småvatten 4,7 ha 7140 öppna, svagt välvda mossar, fattiga intermediära kärr och gungflyn 31,7 ha 9010 västlig taiga 70,4 ha 91D0 skogbevuxen myr 10,6 ha

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Området Dunderklintarna är ett större sammanhängande äldre barrskogsområde, som har varit känt bland friluftsentresserade naturvandrare och fågelskådare i Örebro-trakten åtminstone sedan 1960-talet. I mitten av 1960-talet hittade länsassessor Nils Hakelier sällsynta och idag hotade mossor och lavar i området. Den offentliga naturvården uppmärksammade området under 1990-talet i samband med olika naturinventeringar. Dammsjömossen besöktes av Länsstyrelsen under våtmarksinventeringen 1993 och bedömdes ha höga naturvärden. Skogs- och myrmosaikerna vid Dammsjömossen och söder om Murstenstjärnarna angavs ha höga naturvärden i Örebro kommuns och Hopajolas naturinventering av Kilsbergen 1996.

Under 1999 kom ett antal centralt belägna fastigheter i området ut till försäljning. Vid samma tid blev Länsstyrelsen kontaktad av en delägare i samägda fastigheten Älgkärr S:1, som föreslog att denna fastighet skulle köpas av staten för reservatskydd. Länsstyrelsens Per-Olof Führ genomförde en sommarutflykt till Älgkärr S:1 med alla delägare för att diskutera reservatsbildning. Delägarna samtyckte till reservatsbildning. Länsstyrelsen lät där efter undersöka de skogliga naturvärdena i närområdet. Inventeringen påvisade höga naturvärden och Länsstyrelsen bedömde att ett för södra Sverige ovanligt stort område vore lämpligt att skydda i naturreservat. I november 1999 avgränsades ett område på ca 280 hektar i samråd med Naturvårdsverket. Naturvårdsverket godkände Dunderklintarna för reser-

vatsbildning och garanterade finansiering inom sin budget för områdes-
skydd fr o m 1999.

Förhandlingar mellan Länsstyrelsen och markägare om upplåtelse av mark och ekonomisk ersättning inleddes senhösten 1999 och det första intrångs-avtalet slöts i november 1999 rörande fastigheten Svenshyttan 2:11. T o m 2001 träffades intrångs- eller köpeavtal för de flesta av de berörda fastigheterna. Ett köpeavtal slöts under våren 2006 rörande fastigheten Arvaby 2:11. Under 1999 till 2006 fördes diskussioner mellan Länsstyrelsen och ägarna till samtliga de fastigheter som Länsstyrelsen anser bör ingå i reservatet. T o m oktober 2006 träffades avtal med tjugo markägare för arton fastigheter. För två fastigheter har ännu inga avtal träffats. Eftersom reservatsbildningen dragit ut på tiden har Länsstyrelsen funnit det nödvändigt att fatta ett delbeslut för de fastigheter där avtal slutits.

Samråd med kommunerna genomfördes under oktober-november 2006. Kommunerna har ställde sig positiva till naturreservatet. Bergsstaten meddelade i remissyttrande den 31 oktober 2006 att man inte har något att erinra mot reservatet. Skogsstyrelsen meddelade i remissyttrande 20 november att man ser positivt på reservatsbildning och att det är önskvärt om reservatet i framtiden kan utvidgas till att omfatta angränsande skogsmark med höga naturvärden.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Dunderklintarna utgör ett större sammanhängande skogs- och myrområde i mellersta Kilsbergen, där naturen i sen tid är ringa negativt påverkad av modernt skogsbruk. Naturliga processer har fått verka ostört under en längre tid och skogen är naturskogsartad. Inga större exploaterande ingrepp har förändrat områdets terrängformer eller hydrologi. Dammsjömossen är ett myrkomplex som av Länsstyrelsen bedömts vara bland de mest värdefulla i länet. Den ingår i den nationella planen för skydd av myrar. Områdets storlek, ostördhet och den ringa påverkan ger besökaren en upplevelse av vildmark.

De särskilda naturvärden som här beskrivits, skulle vid normalt skogsbruk gå förlorade. För att uppnå ett långsiktigt säkerställande av dessa naturvärden är det nödvändigt att området förklaras som naturreservat.

Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om området i huvudsak lämnas för fri utveckling. Undan-

BESLUT
2006-12-08

Dnr: 5112-09749-1999

tag från detta skötsel mål bör endast göras om Länsstyrelsen bedömer att det finns behov av att skapa död ved eller bränna skog i naturvårdande syfte. Den interna dynamiken i området kommer att bidra till fortsatt leverans av död ved och i viss mån lövträd.

Beslutet följer riktlinjerna för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål.

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Dunderklintarna har högsta naturvärdesklass i Naturvårdsplan för Lekebergs kommun 2006. Reservatsskydd av Dunderklintarna är i linje med de mål som anges i planen.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning.

Det aktuella området utgör delvis Natura 2000-område och är därmed av riksintresse för naturvården. Dunderklintarna ingår därtill i riksintresse för naturvård Lekhyttan. Området berörs inte av något annat riksintresse. Beslutet är därför förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

Vid en avvägning, enligt 7 kap 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att den inskränkning i enskild rätt att använda mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

Detta beslut kan överklagas. (Se bilaga 4.)

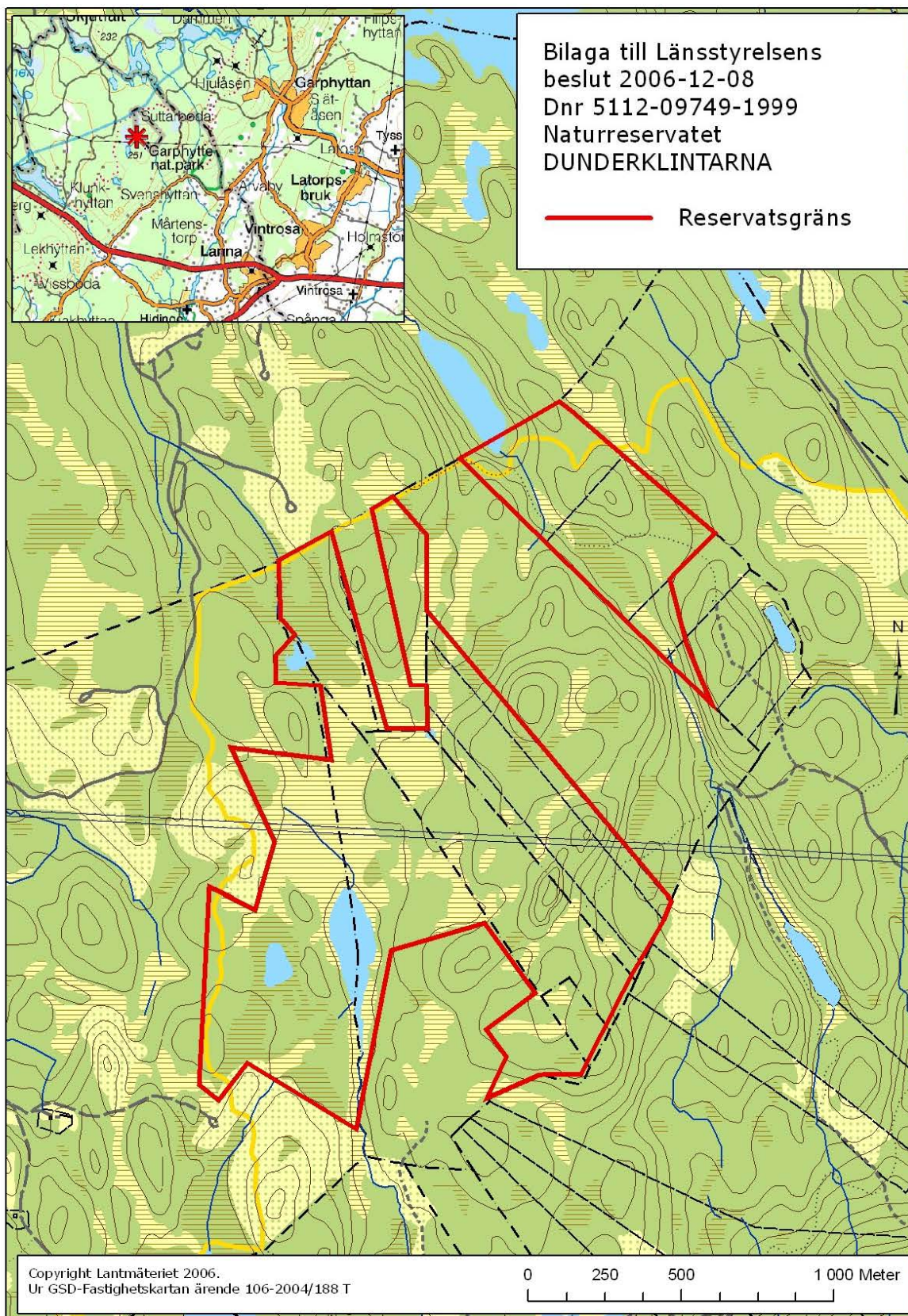
Beslut i detta ärende har fattats av Länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövding Sören Gunnarsson jämte ledamöterna Marie-Louise Forsberg-Fransson, Göran Arveståhl, Inger Högström-Westerling, Margareta Karlsson, Sören Larsson, Massimo Montanari, Mats Sjöström, Helena Vilhelms-son.

I den slutliga handläggningen av ärendet deltog enhetschef Magnus Eklund, länsjurist Björn Pettersson, samt föredragande naturvårdshandläggare Michael Andersson.

Sören Gunnarsson

Michael Andersson

Sändlista har ej scannats

Bilaga 2.**Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut**

Om ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Länsstyrelsen. Tala i brevet om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange beslutets diarienummer. Tala också om vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

Om Länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni begärt sänder Länsstyrelsen överklagandet vidare till regeringen (miljödepartementet).

Om Ni vill ha ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till Länsstyrelsen, tel 019-19 30 00.

Bilaga 3.**KONSEKVENSANALYS****Konsekvensutredning enligt 27§ verksförordningen (1995:1322) av förslag till föreskrifter för naturreservatet Dunderklintarna i Lekebergs kommun****Bakgrund**

Länsstyrelsen avser att besluta om att bilda naturreservatet Dunderklintarna. Enligt 27 § verksförordningen ska Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning av de föreslagna föreskrifterna. Länsstyrelsen har gjort en konsekvensutredning av de föreskrifter som har karaktären av normföreskrifter, dvs. de som riktar sig till allmänheten.

Konsekvensutredning*Syftet med föreskrifterna*

Föreskrifterna för området innehåller fyra bestämmelser för allmänheten. Syftet är att trygga ändamålet med reservatet så att skador på naturvärdena inte uppstår.

Effekter

Påverkan på allmänhetens friluftsliv bedöms vara begränsad.

Kostnader

Påverkan på allmänhetens friluftsliv bedöms inte medföra några kostnader för vare sig allmänheten, markägaren eller kommunen.